

ČESKÁ INSPEKCE
ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ

PŘESTUPKY, JINÉ SPRÁVNÍ DELIKTY A SANKCE PŘI OCHRANĚ DŘEVIN

Pavel Korábek

Žďár nad Sázavou 19. 9. 2018

Působnost inspekce

- **podle zákona č. 114/1992 Sb.**
- Inspekce dozírá, jak jsou orgány státní správy, právníckými a fyzickými osobami dodržována ustanovení právních předpisů a rozhodnutí, která se týkají ochrany přírody a krajiny.
- Může nařídit omezení, případně zastavit škodlivou činnost
- Ukládá správní tresty a náhradní opatření k nápravě fyzickým a právníckým osobám

Správní trestání

- ~~Zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích~~
- Zákon č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich – od 1.7.2017
- Sjednocení správního trestání fyzických osob a osob právnických a fyzických podnikajících
- Přestupek – ~~jiný správní delikt~~

Pojem přestupku

- **Přestupkem je společensky škodlivý protiprávní čin,** – tzv. materiální znak – jednání uvedené ve skutkové podstatě obvykle naplňuje materiální znak
- **který je v zákoně za přestupek výslovně označen** – nyní výhradně v jiných zákonech
- **a který vykazuje znaky stanovené zákonem** – formální znaky – porušení zákazu, neplnění povinnosti dané zákonem,
- **nejde-li o trestný čin.**

Novinky

- **v pojmosloví ~~Sanke~~ – správní trest**
- **správní tresty**
 - napomenutí
 - pokuta
 - ~~Zákaz činnosti~~
 - Propadnutí věci nebo náhradní hodnoty
 - ~~Zveřejnění rozhodnutí o přestupku~~
- ~~Bloková pokuta – příkaz na místě~~
- Všechny přestupky definovány ve zvláštních zákonech

Přestupky fyzických osob - § 87 ZOPK

Fyzická osoba se dopustí přestupku tím, že

- odst. 1 e) - nesplní ohlašovací povinnost určenou tímto zákonem
- odst. 1 g) - neprovede uloženou náhradní výsadbu dřevin podle § 9
- odst. 2 e) - poškodí nebo bez povolení pokácí dřevinu rostoucí mimo les
- odst. 3 d) - pokácí bez povolení nebo závažně poškodí skupinu dřevin rostoucích mimo les

Přestupky právnických osob a FOP - § 88 ZOPK

Právnická nebo podnikající fyzická osoba se dopustí přestupku tím, že

- odst. 1 c) - poškodí nebo zničí bez povolení dřevinu nebo skupinu dřevin rostoucích mimo les
- odst. 1 h) nesplní ohlašovací povinnost podle tohoto zákona nebo nesplní povinnost náhradní výsadby podle § 9

Výše pokuty

Za přešupek lze fyzické osobě uložit pokutu do

- a) 10 000 Kč, jde-li o přešupek podle odstavce 1,
- b) 20 000 Kč, jde-li o přešupek podle odstavce 2,
- c) 100 000 Kč, jde-li o přešupek podle odstavce 3.

Za přešupek lze právnické nebo podnikající fyzické osobě uložit pokutu do

- a) 1 000 000 Kč, jde-li o přešupek podle odstavce 1,
- b) 2 000 000 Kč, jde-li o přešupek podle odstavce 2.

Promlčecí doba

Promlčecí doba činí

- a) 1 rok, nebo
- b) 3 roky, jde-li o přešupek, za který zákon stanoví sazbu pokuty, jejíž horní hranice je alespoň 100 000 Kč.

Promlčecí doba se přerušuje

- a) oznámením o zahájení řízení o přešupku,
 - b) vydáním rozhodnutí, jímž je obviněný uznán vinným,
 - c) vydáním rozhodnutí o schválení dohody o narovnání;
- přerušením promlčecí doby počíná promlčecí doba nová.

Byla-li promlčecí doba přerušena, odpovědnost za přešupek zaniká nejpozději 3 roky od jeho spáchání; při horní hranici alespoň 100 000 Kč, odpovědnost za přešupek zaniká nejpozději 5 let od spáchání.

Kácení dřevin

Pařez

Pozemek součástí PUPFL?

Pozemek součástí VKP?

Strom součástí stromořadí?

Rozměry pařezu?

Nálet na hrázi?

Ovocný strom - pozemek součástí zahrady, zastavěné plochy a nádvoří, ostatní plochy se způsobem využití zeleň, vše v zastavěném území?

Který orgán povoluje kácení

- **Obecní úřad – mimo NP, VÚ, MZCHÚ**
- **Krajský úřad – PR, PP a jejich OP**
- **Agentura OPK ČR – NPR a NPP a jejich OP**
- **Správy NP – na území NP**
- **Stavební úřad – pro účely stavebního záměru**

Kácení podél železničních tratí

- **SŽDC** vydala vnitřní předpis - metodický pokyn, podle něhož se na kácení dřevin na pozemcích drah nevztahoval zákon č. 114/1992 Sb.
- **Masivní kácení dřevin**
- **2014 Kontroly inspekce**
- **Rozhodnutí podle § 66 – 9.6.2014** – uložena povinnost postupovat v souladu se ZOPK
- **2015 Řízení o pokutě** za nepovolené kácení 1340 ks dřevin a 37 808 m² zapojených porostů a nesplnění podmínek stanovených § 66 ZOPK 19 ks dřevin – pokuta 1 030 000,- Kč.
- **ČIŽP řízení o pokutě** celkem 11 subjektů – 2 644 450,- Kč
- **2015 Kontroly inspekce**
- **2017 Řízení o pokutě** za nerespektování zákazu činnosti 1043 dřevin a 70 852,5 m² zapojených porostů dřevin – pokuta 2 000 000 Kč.

Kácení podél železničních tratí

Kácení dřevin na pozemku SŽDC

Kácení podél železničních drah

Rozsudky soudů

- **NSS 7 As 162/2015 – 59** z 5.11.2015 (MěÚ Pacov - § 9) – v případě kácení dřevin na stavbě a v obvodu dráhy je třeba postupovat podle § 8 ZOPK
- **NSS 2 As 1/2016 – 57** z 24.8.2016 (MěÚ Kroměříž - § 8) - Pokud je úmyslem zákonodárce vyjmout dřeviny rostoucí mimo les z působnosti orgánů ochrany přírody, činí tak výslovně [viz např. ust. § 59 odst. 1 písm. j) zákona č. 254/2001 Sb., o vodách]. V zákoně o dráhách se však žádné ustanovení shodného či obdobného obsahu nenachází. Vzhledem k tomu, že zákon o dráhách a zákon o ochraně přírody a krajiny mají odlišný předmět úpravy, nelze mezi těmito zákony stanovit poměr obecného a zvláštního.
- **Usnesení ústavního soudu č. II.ÚS 3669/16 ze dne 22. 11. 2016** - ústavní stížnost odmítnuta – zákon o drahách není zvláštním předpisem vůči ZOPK

Kácení podél železničních tratí

Městský soud v Praze **11A 187/2014 – 61** V Praze dne 15. prosince 2016 – žaloba proti rozhodnutí inspekce o zákazu činnosti podle § 66 ZOPK

- zdrojem ohrožení může být i dřevina, nicméně to neznamená, že by drážní úřad nebyl povinen respektovat povinnosti, které jsou stanoveny zákonem o ochraně přírody a krajiny,

Novela ZOPK - § 8 odst. 2 od 1.4.2017:

Povolení není třeba k odstraňování dřevin za účelem zajištění provozuschopnosti železniční dráhy nebo zajištění plynulé a bezpečné drážní dopravy na této dráze. Kácení z těchto důvodů musí být oznámeno písemně nejméně 15 dnů předem orgánu ochrany přírody, který je může pozastavit, omezit nebo zakázat, pokud odporuje požadavkům na ochranu dřevin; v případě odstraňování dřevin za účelem zajištění provozuschopnosti železniční dráhy nebo zajištění plynulé a bezpečné drážní dopravy na této dráze tak může učinit jen na základě závazného stanoviska drážního správního úřadu.

Kácení podél železničních tratí

NSS 8 As 10/2016 – 33 ze dne 31.10.2016 (Jablonec nad Nisou - § 66) - stanovení podmínek pro činnost

KS Hradec Králové 52A22/2017-115 z 1.11.2017 - (Česká Třebová) – pokuta 42 000,- za nedodržení rozhodnutí ČIŽP § 66 ZOPK

KS Praha 454A 29/2016 z 23.11.2017 (Votice, KÚ Střed. Kraje – § 88 odst. 1 písm. c) pokuta 60.000,- (1.200 m² + 2 duby))

O povolení kácení nerozhoduje drážní úřad. Náletové dřeviny rostoucí na území ČR nedosáhnou obvodu kmene 80 cm ve výšce 130 cm dřeviny do jednoho roku, žalobkyně (SŽDC) měly tedy dost času je odstranit před tím, než musela mít k jejich kácení povolení. Pokud dbá na včasné odstraňování, nemusí žádat o povolení, neboť nedosáhnou stanovených velikostí.

Kácení podél železničních tratí

KS České Budějovice 50A 3/2017 – 39 ze dne 17. května 2017 (Dačice)

Zrušeno a vráceno k novému projednání – není najisto stanoveno, zda bylo třeba povolení podle § 8 odst. 1 nebo stačilo oznámení podle § 8 odst. 2 ZOPK

Podána kasační stížnost - nerozhodnuto

KS Ostrava č. j. 22 A 30/2016 – 40 ze 17.1.2018 (Bruntál)

princip přípustné retroaktivity ve prospěch pachatele (např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 13. 6. 2008 č. j. 2 As 9/2008-77) - Vzhledem k tomu, že změnou právní úpravy došlo k zániku trestnosti jednání žalobce v případě, odstranil-li žalobce dřeviny za účelem zajištění provozuschopnosti dráhy nebo zajištění plynulé a bezpečné drážní dopravy, neboť ve vazbě na citované ust. § 88 odst. 1 písm. c) ZOPK by se žalobce nově již nemohl vytýkaným jednáním dopustit správního deliktu, krajský soud k této změně přihlédl, a to tak, že ve světle změněné úpravy již rozhodnutí žalovaného nemůže obstát. Proto krajský soud napadené rozhodnutí podle § 78 odst. 1 s. ř. s. pro nezákonnost zrušil a věc vrátil žalovanému k dalšímu řízení, ve kterém žalovaný přihlédně ke změně právní úpravy ust. § 8 odst. 2 ZOPK provedené zákonem č. 319/2016 Sb.

Kácení a jiné zájmy OP

Např. při kácení dřevin podél komunikací.

Kromě odstranění dřevin jsou často dotčeny další zájmy ochrany přírody:

- **Krajinný ráz - kácení většího počtu dřevin na delším úseku (desítky nebo stovky kusů) nebo výrazných pohledově dominantních soliterních dřevin**
 - Povolení ke kácení vydává i několik obecních úřadů
 - Uložení náhradní výsadby ze strany obcí jen ojediněle

NSS 7 As 21/2011 – 87 ze dne 17. června 2011

Právní věta: Souhlas orgánu ochrany přírody a krajiny podle § 12 odst. 2 věty první zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, je nezbytný u každého zásahu, u něhož existuje nikoli bezvýznamná pravděpodobnost, že jeho následkem bude změna krajinného rázu (ať již pozitivní nebo negativní) nebo snížení krajinného rázu, tj. snížení jeho estetické nebo přírodní hodnoty, a to i v případě, že současně nedojde k jeho změně.

Kácení dřevin

Dotčení krajinného rázu – obec Lipnice

Kácení a jiné zájmy OP

Kácení dřevin podél vodních toků

Významný krajinný prvek vodní tok a jeho údolní niva

- Povolení ke kácení dřevin je třeba vždy bez ohledu na velikost dřeviny

Kácení a jiné zájmy OP

Kromě odstranění dřevin jsou často dotčeny biotopy zvláště chráněných druhů živočichů nebo ptáků

Nárůst počtu kácení dřevin ve vegetačním období

- Řízení o omezení, případně zastavení škodlivé činnosti
- V případě již provedeného zásahu - ve správním řízení uložen správní trest
- V případě úhynu ZCHD podání oznámení o podezření na spáchání trestného činu
- Podnět k přezkumu rozhodnutí o povolení kácení dřevin obecních úřadů

Kácení dřevin

Dotčení biotopu ZCHD – několik stromů s výskytem
páchníka hnědého

Kácení zapojeného porostu

Zapojené porosty dřevin
- nad 40 m²

Problematické
stanovení u
víceletážových porostů

- Směs dřevin o
obvodech okolo 80
cm

Kácení zapojeného porostu

Rozsudek NSS 7 As 216/2016 z 12.1.2016

Není rozhodná pouze vzdálenost mezi kmeny jednotlivých dřevin, ale i to, jak jsou velké jejich nadzemní části

Plocha zapojených porostů dřevin ve smyslu § 3 písm. b) vyhlášky č. 189/2013 Sb. má být určována na základě průmětu korun dřevin tvořících patro na rovinu, nikoliv jen na základě spojnic mezi kmeny.

Havarijní kácení

Rozsudek NSS 6 As 250/2017 ze dne 7.2.2018

Pokácení dřevin rostoucích na oploceném pozemku zčásti v údolní nivě vodního toku, kácejícím byla fyzická osoba

Tvrzený důvod kácení - havarijní stav dřevin po vichřici

o havarijní kácení se nejednalo: mezi poškozením a kácením doba 1 týden, pohyb osob (svědků) na pozemku FO, svědci, kteří se vzájemně znali.

Havarijní stav dřevin ještě sám o sobě neznamena možnost postupu podle § 8 odst. 4 ZOPK. Nutnou podmínkou je také zřejmé a bezprostřední ohrožení života, zdraví či majetku.

Havarijní kácení dřevin

Náhradní výsadba

Slouží ke kompenzaci újmy vzniklé pokácením dřevin

Rozhodnutí o uložení náhradní výsadby – časté chyby:

- nekonkrétní (chybí druh dřeviny, pozemek a katastrální území, termín pro provedení, stanovení doby a rozsahu následné péče)
- rozsah náhradní výsadby neodpovídá prostoru, na kterém má být realizována
- ukládána na plochy obsazené jinými dřevinami

Náhradní výsadba

Městský soud Praha 11A 86/2015 ze dne 24.8.2017

- rozhodnutí o náhradní výsadbě je vázáno na osobu - **in personam**
- povinnost kompenzace ekologické újmy, která vznikla pokácením dřevin, se váže na osobu, která újmu způsobila a v tomto smyslu je výrok o uložení povinnosti náhradní výsadby a následné péče o ni, tak jak stanoví ustanovení § 9 odst. 1 zákona o ochraně přírody a krajiny, svým charakterem rozhodnutím „in personam“.
- Pokud by toto rozhodnutí bylo „in rem“, mohla by se každá osoba své povinnosti velmi snadno zbavit prodejem pozemku, což považuje soud za nepřipustné
- Došlo-li tedy na straně žalobce ke změně podmínek pro splnění uložené povinnosti náhradní výsadby, bylo opět pouze na žalobci, aby požádal o určení náhradního místa výsadby.
- o kasační stížnosti nebylo rozhodnuto
- Obdobnou problematiku řešil NSS v rozsudku ze dne 25.6.2014, č.j. 6 As 95/2014 – 13

Odpovědnost zadavatele a zhotovitele

Stanoví-li tak zákon, je podle § 13 zákona č. 250/2016 Sb. pachatelem rovněž fyzická osoba, která úmyslně

- a) zosnovala nebo řídila spáchání přestupku (organizátor),
 - b) vzbudila v jiném rozhodnutí spáchat přestupek (návodce), nebo
 - c) umožnila nebo usnadnila jinému spáchání přestupku (pomocník),
- jde-li o dokonaný přestupek nebo jeho pokus, je-li trestný.

Odpovědnost zadavatele a zhotovitele

Sankcionování odpovědné osoby – „ten kdo držel pilu“

- Řetězení subdodavatelských vztahů

Rozsudek NSS č. 6 As 131/2016 ze dne 25.1.2017

Právní věta: V případě, že k porušení § 88 odst. 1 písm. c) zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, došlo jednáním osoby, která provedla ořez stromů za přítomnosti, podle pokynů a v zájmu podnikající fyzické osoby, u které byl ořez stromů objednan, a které byl následně také zaplacen, odpovědnosti za správní delikt podnikající fyzické osoby nebrání, pokud nelze zjistit totožnost této jednající osoby.

Odpovědnost zadavatele a zhotovitele

- Z rozsudků Nejvyššího správního soudu č. j. 4 As 117/2016-26 z 23. 9. 2016, č. j. 9 As 50/2008-64 z 5. 3. 2009, popř. č. j. 1 As 86/2011 – 50 z 27. 7. 2011

Odpovědnost za správní delikt objednatele – rozhodující je, zda zhotovitel, který fakticky koná, je v přímé řídicí působnosti objednatele. Pokud žalovaný dovedl - a skutkový stav v tomto směru nebyl zpochybněn - že z rámcové smlouvy o dílo, uzavřené mezi žalobcem jako objednatelem a Traťovou strojnou společností, a.s. jako zhotovitelem, vyplývá rozhodující role žalobce v určení, zda a které dřeviny se budou kácet, v posouzení jejich zdravotního stavu a v stanovení způsobu kácení, pak je závěr žalovaného o odpovědnosti žalobce v souladu se shora citovanými rozhodnutími Nejvyššího správního soudu;

Objektivní odpovědnost

Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 14. 3. 2007, č. j. 1 As 17/2006 - 121:

Z důkazů sice není možné vyčíst, která konkrétní osoba provedla samotný zásah; odpovědnost žalobkyně však je dána, neboť z důkazů vyplývá, že strom byl pokácen jejími zaměstnanci. Tato odpovědnost je pak tzv. odpovědností objektivní absolutní, neboť zákon České národní rady č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny neuvádí žádné liberační důvody, které by žalobkyni umožňovaly se této odpovědnosti zbavit.

Zákon č. 250/2016 Sb. v § 21 liberační důvod má:

Právnícká osoba za přestupek neodpovídá, jestliže prokáže, že vynaložila veškeré úsilí, které bylo možno požadovat, aby přestupku zabránila.

Poškození dřevin zanedbáním péče

MS Praha 6 A 248/2014 ze dne 11.1.2018

- ust. § 88 odst. 1 písm. c) zahrnuje též omisivní delikt, tj. zanedbání povinnosti odpovědné osoby (vlastníka pozemku, na němž dřevina roste) o dřevinu řádně pečovat.
- zanedbání péče – poškození způsobené zarůstáním kmenů do kovové konstrukce (k poškození nedošlo instalací konstrukcí, ale až nečinností resp. nepéčí)
- Ze správního spisu žalovaného nevyplývá, jak naopak tvrdí žalobce, že by k poškození předmětných dřevin došlo instalací kovových opěrných prvků. K poškození dřevin došlo tím, že instalované kovové prvky, jež splnily svoji opěrnou funkci, nebyly včas odebrány, nýbrž zůstaly na místě až do doby, než do nich kmeny dřevin vrostly, čímž došlo k poškození těchto dřevin. K poškození předmětných dřevin došlo v delším časovém odstupu, přičemž stěžejní příčinou nebyla instalace kovových opěr (ta naopak byla při vysazení dřevin a v určitém období poté žádoucí), nýbrž opomenutí jejich odstranění, resp. zajištění tohoto odstranění.

Poškození dřevin zanedbáním péče

Zanedbání péče – ilustrační snímek

Poškození dřevin (ne)výchovným řezem

Poškození dřevin řezem

Poškození dřevin řezem

Ořez dřevin

Odstranění sekundárních korun

Poškození kořenů dřevin

Poškození dřevin

Stavební činnost

Poškození dřevin chemikáliemi

Poškození dřevin navážkou

Děkuji Vám za pozornost

Pavel Korábek
pavel.korabek@cizp.cz
www.cizp.cz

